

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ BOJE DIVIZE O VODNÍ PŘEKÁŽKU

Vodní překážky, jako geografické útvary vysokého vojenského významu, jsou stálým předmětem zkoumání z hlediska jejich vlivu na vedení boje a operace. Zvláště o vodní překážky operačního významu je doslova veden boj, ve kterém obránce všestranně využívá jejich příznivých vlastností k zastavení útočníka, ke snížení jeho operační iniciativy a k vytvoření podmínek pro vlastní aktivní činnost. Útočník naopak vyvíjí úsilí překonat vodní překážku bez ztráty tempa operace a boje a úspěšně rozvíjet útočnou činnost na protilehlém břehu.

Hlavním způsobem překonávání vodních překážek jsou násilné přechody z chodu, ve zvláštních případech násilné přechody s krátkou a zcela výjimečně s plánovitou přípravou.

Při řešení této otázky nejde jen o vlastní zabezpečení násilného přechodu, ale vždy o celý komplex úkolů, které úspěch násilného přechodu podmiňují, z nichž nejpodstatnější je úspěšná bojová činnost vojsk na protilehlém břehu.

Boj o vodní překážku dává možnost vzniku situace, kdy vojska na protilehlém břehu budou nucena odrážet protizteče nebo údery nepřítelů, který získá dočasnou místní převahu sil v taktickém nebo i operačním měřítku. Nejčastěji k obdobným situacím dochází v průběhu armádní útočné operace, kdy svazky 1. sledu úspěšně dokončily násilný přechod

vodní překážky, ovládly prostor na protilehlém břehu do hloubky 12—15 km a nepřítel v této situaci vede protiúder blížešími nebo hlubšími operačními zálohami s cílem zničit útočící vojska, znemožnit další přepravu, ovládnout vodní překážku a využít ji jako přirozenou obrannou čáru. Svazky 1. sledu musí vyvinout úsilí ke zpomalení a zastavení protiúderu nepřítel všemi prostředky, včetně ženijních opatření.

Řešení takové situace je však téměř vždy i závažným úkolem velitele armády, a jde-li o významnou vodní překážku operačního charakteru, mnohdy i velitele frontu. Velitel armády musí poskytnout vojskům na předmostí plnou podporu, zejména raketového vojska, letectva a dělostřelectva, zabezpečit včasnou přepravu dalších vojsk do prostoru obsazeného před-

mostí k posílení vojsk 1. sledu, vysunout svoji protitankovou zálohu a pohyblivý odřad zatarasovací na předmostí k přehrazení směru protiúderů nepřítele a případně učinit další opatření k zastavení jeho postupu a k obnově aktivní bojové činnosti k upevnění a rozšíření ovládnutého předmostí.

Nemůžeme však vyloučit situaci, kdy s ohledem k dočasné převaze sil na směru protiúderu nepřítele se vojska 1. sledu budou nucena vzdát části nebo i celého prostoru na protilehlém břehu. K této situaci může dojít v případě, že nepříteli se podaří zdržet včasný přísun našich vojsk 2. sledu k vodní překážce a jejich přepravu přes vodní překážku na předmostí jadernými údery, údery letectva a dělostřelectva, vytvořením pásem radiálního zamoření a dočasným oddělením vojsk prvního a druhého sledu. Stejněho účinku může dosáhnout dočasným znemožněním přepravy průlomovou vlnou a následnou povodní, jako důsledku zničení vodních děl nepřítelem protiproudě od ovládnutého předmostí, narušením nebo dočasným znemožněním přepravy zničením mostových a přívozových přepravišť leteckými údery nebo použitím plovoucích říčních min apod. Stejně tak může k obdobné situaci docházet v případě, že divize 1. sledu vede boj na samostatném směru v hloubce obrany nepřítele a její podpora silami velitele armády je z časových nebo operačních důvodů nemožná. Takovou situaci můžeme vytvořit i zcela záměrně v rámci operačního maskování, zejména v případech, kdy je násilný přechod široké vodní překážky technicky velmi obtížný. Zahájení násilného přechodu divizí a ovládnutí předmostí na určitém

úseku vodní překážky, který z hlediska rozhodnutí velitele armády nebo frontu není hlavní, donutí nepřítele k zasazení jeho sil a záloh a tím vytváříme taktické a operační podmínky pro násilný přechod hlavních sil armády nebo frontu na jiném směru v úseku vodní překážky, který vojska nepřítele nebrání, nebo brání jen slabými silami.

Možnost vzniku situací, jejichž řešení vyžaduje bránit ovládnuté předmostí, dočasně pod tlakem nepřítele předmostí opustit a zastavit protiúder nepřítele na vodní překážce, plně potvrzují historické zkušenosti Sovětské armády získané v průběhu 2. světové války, stejně jako poznatky z průběhu operačně taktických cvičení štábů a vojsk států Varšavské smlouvy i štábů vojsk armád NATO.

Uvedené operačně taktické situace si vynutí řešení řady složitých ženijních opatření ve prospěch vojsk na protilehlém břehu, na vodní překážce i na vlastním břehu a přilehlém prostoru. Jako jednu z výrazných zvláštností může taková situace vyvolat nutnost zpětného přechodu vodní překážky vojsky, která ji před několika hodinami překonala násilným přechodem a její využití jako vhodné čáry k definitivnímu protiúderu nepřítele. Vojska budou v tomto případě překonávat vodní překážku specifickým, nenacvičeným způsobem, v obrácené sestavě a pořadí. Je zřejmé, že tato fáze bojové činnosti bude rozdílná od násilného přechodu, i když cíl co nejrychleji přepravit vojska při zachování maximální bojeschopnosti, se nemění. Bude mít své zvláštnosti ve způsobu bojové činnosti v taktice i technice přepravy.

Způsoby obrany vodních překážek armádami NATO

Armády NATO považují vodní toky za důležité překážky, kterých musí být při organizaci bojové činnosti vojsk využito. Tyto názory se promítají i v operační přípravě teritoria NSR, kdy na čarách důležitých vodních toků, jako Naab, Regnitz, Neckar, Rýn jsou připravena ženijní opatření k jejich plnému využití.

Cílem obrany vodní překážky v armádách NATO je zastavit útok nepřítele, vhodně zvolenými jadernými údery a činností vojsk zničit část sil nepřítele při přechodu vodní překážky a na vlastním břehu, narušit operační a bojovou sestavu vojsk, vytvořit podmínky pro získání iniciativy a přejít do útočné činnosti.

Obrana vodní překážky se zpravidla organizuje dvěma základními způsoby.

Obrana může být organizována a hlavní síly rozmístěny přímo na vodní překážce nebo v její bezprostřední blízkosti. Tento způsob je v armádách NATO doporučován v případě, má-li obránce poměrně úzké pásmo obrany a dostatek sil, je-li terén přímo u řeky ve všech směrech vhodný k organizaci obrany, nebo když terén v bližší hloubce omezuje manévry jednotek. V takovém případě se buduje obrana podle stejných zásad jako v normálních podmínkách. Znamená to tedy, že obranu vodní překážky divize buduje jako obranu prostoru na vlastním břehu. Bojové a přímé zajištění se organizuje na odvráceném břehu. Důraz je položen na ženijní budování a systém zatarasů, včetně jaderných.

Častěji přichází v úvahu druhý způsob obrany vodní překážky, který je používán v situaci, kdy k organizaci obrany je málo sil. V tomto případě považují armády NATO za nejvhodnější ponechat na vodní překážce jen část sil a většinu sil divize nebo i sboru soustředit v hloubce obrany. Jde tedy o mobilní obranu, jejímž cílem není úporná obrana prostoru, ale zničení sil nepřítele vedením protiztečí nebo protiúderů. Tento způsob je používán při širokém pásmu obrany, umožňuje-li terén lepší možnosti pozorování a vedení palby nepříteli z vlastního břehu, je-li terén k organizaci obrany méně výhodný a záhyb řeky obrácený k nepříteli vytváří výhodné podmínky pro obejití obrany z boků, jsou-li dobré podmínky pro rychlé přesuny a k manévru silami na kterýkoli směr. Bezprostředně u vodní překážky se budují jednotlivé opěrné body především na směrech přechodu vodní překážky nepřítel. Tyto opěrné body musí zadržet nepřítel a vytvořit výhodné podmínky k vedení protiztečí a protiúderů hlavními silami. Mezery mezi opěrnými body jsou překrývány palbou, zátarasy, hlídkami, pozorovacími a naslouchacími stanovišti. V závislosti na situaci na protějším břehu se vysílá přímé nebo bojové zajištění.

Při vedení boje o vodní překážku je

zvláště zdůrazňována důležitost stanovení doby k zahájení protizteče, kterou je např. podle názorů armády USA výhodné zahájit tehdy, je-li část sil nepříteli již na vlastním břehu, část se přepravuje a část se k vodní překážce přibližuje.

Z rozboru těchto dvou základních způsobů obrany vodní překážky armádami NATO a na základě zkušeností ze cvičení na území NSR je zřejmé, že druhý způsob bude převažovat. Tento způsob obrany vodní překážky, zejména operačního významu, bude realizován za použití jaderných pozemních úderů a při aktivaci pásem jaderných minových zátarasů k vytváření hlubokých pásem závalů a pásem radiačního zamoření, s cílem oddělit v operačním rámci 1. sledy od 2. sledů a tím vytvořit podmínky pro postupné ničení vojsk nepříteli.

K této situaci bude docházet zpravidla v hloubce a to:

- při vedení protiúderů blízkými operačními zálohami při plnění BÚ armády,
- při vedení protiúderů hlubšími operačními zálohami při plnění DÚ armády.

Průběh mnohých cvičení naší armády i informace o cvičeních armád NATO dokazují, že obdobná situace bude častá a boj o vodní překážku bude denním úkolem.

Opatření ženijního zabezpečení boje o vodní překážku

Spazky a útvary po zakončení násilného přechodu povedou na protilehlém břehu s vojsky nepřítele, vedoucími protizteč nebo protiúder, střetný boj se všemi jeho charakteristickými rysy. Na výhodných obranných čarách budou přecházet postupně do dočasné obrany a při tlaku nepřítele vést odchod bojem. Cílem této činnosti je zpomalit a zastavit postup nepřítele dříve než dosáhne vodní překážky, nebo později na ní. Ke splnění tohoto cíle je třeba dosáhnout maximální aktivity obrany, zejména aktivní bojovou činností tankových jednotek, účinným využitím protitankových prostředků, širokým manévrem palbou i pohybem raketového vojska a dělostřelecká a vedením protiztečí na všech stupních. Zvláštní pozornost musíme věnovat protivzdušné obraně, protože nepřítel vyvine maximální snahu po dosažení nadvlády ve vzduchu.

Závažnou podmínkou úspěšného vedení boje o vodní překážku je účelná a účinná organizace ženijního zabezpečení.

1. **Zatarasování** budeme věnovat vysokou pozornost. Ke zpomalení postupu nepřítele je nezbytné použít všech jeho fo-

rem. Neefektivnější bude v této fázi manévr zátarasy. Za předpokladu možnosti použít prostředků pluků a divize, při 2 pokládkách mechanizačními zatarasovacími prostředky můžeme do 3—5 hodin přehradit směry postupu nepřítele do celkové šířky 5—6 km, s pravděpodobností vyřazení 15—20 obrněných cílů. Při řešení tohoto úkolu zvláště vyniká nutnost podrobné součinnosti POZ s DPTZ.

Protitankové minové zátarasy musí zřizovat i motostřelecké jednotky k ochraně zaujatých a z části ženijně vybudovaných obranných postavení v hloubce, protitankové a dělostřelecké jednotky k ochraně jejich palebných postavení a tankové osádky k ochraně palebných čar nebo zaujatých obranných rájů.

Mimo zřizování výbušných protitankových minových zátarasů je nutné intenzivně zatarasovat komunikační směry, s důrazem na pravděpodobný směr postupu vojsk nepřítele k vodní překážce. Vzhledem k časové tísní bude neefektivnější rychlé ničení komunikačních objektů, vytváření nálevek na komunikacích, lesních záseků trhavinami apod. v úsecích, které neumožňují objížďku.

2. Ženíjní úprava terénu musí být předmětem vysokého úsilí všech jednotek odrazejších protiúder. Jednotky v dotyku musí využívat zejména reliéfu terénu, objektů a postavení vybudovaných vlastními vojsky nebo vojsky nepřítele. Ostatní jednotky, počínaje 2. sledy pluků, plukovní prvky bojové sestavy, 2. sledy divize a ostatní prvky bojové sestavy divize musí neprodleně přistoupit k budování obranných čar a postavení v hloubce. Důraz musí položit zejména na ženíjní vybudování střeleckých okopů, palebných okopů pro protitankové řízené střely a ruční zbraně, ukrytí a ochranu velitelských stanovišť a raketového vojska. K plnění těchto úkolů je třeba plně využít mechanizačních prostředků pro zemní práce, zejména zákopových pluhů, radlic BTU, dozerových radlic na dělostřeleckých tahačích a mechanismů ženíjního vojska pro zemní práce.

3. Ženíjní zabezpečení manévru vojsk na protilehlém břehu je v této fázi boje o vodní překážku důležitým úkolem ženíjního zabezpečení. Vyplývá z požadavku

zabezpečit rychlý manévru vlastních vojsk na ohrožené směry. Z tohoto hlediska je třeba především řešit zřizování zátarasů tak, aby manévru vlastních vojsk nebránilo. Kromě přirozených překážek bránících manévru vojsk to budou zejména poškození komunikací leteckou činností nepřítele, překážky a zátarasy způsobené poškozením terénu a terénních předmětů jadernými údery nepřítele. Souhrn těchto úkolů musí zabezpečovat odřady k zabezpečení pohybu divize a pluků. S ohledem na konkrétní situaci bude v řadě případů účelné organizovat odřady k zabezpečení pohybu ve dvou skupinách a pověřovat je samostatnou činností na potřebném směru.

4. Hlavním cílem této fáze bojové činnosti i jejího ženíjního zabezpečení je uchránit v maximální míře bojeschopnost vlastních sil, dosáhnout maximálního efektu v ničení vojsk nepřítele, zpomalit nebo zastavit jeho pronikání, postupně zaujmout dočasnou obranu na nepřátelském a v případě nutnosti i na vlastním břehu vodní překážky.

Organizace přechodu vodní překážky pod tlakem nepřítele

1. Činnost velitele divize a jeho štábu

V metodice činnosti velitele a štábu divize nebude podstatných rozdílů od řešení jakékoli jiné situace. Zvláštnosti se projeví zejména v obsahu práce a v posloupnosti řešení bojových úkolů.

Jedním z rozhodujících faktorů je správné zhodnocení a zjištění zámyslu nepřítele, zvláště směru jeho úderu, kterých přepravišť se hodlá zmocnit, které části našich vojsk na protilehlém břehu chce znemožnit odchod k přepravám, do kterého prostoru na řece a s jakým cílem použije pravděpodobně své výsadky apod.

Na základě zhodnocení a ujasnění si těchto specifických otázek musí velitel divize přijmout rozhodnutí pro vedení boje a pro přepravu. Důležité je zde zejména to, že velitel musí správně předvídat dynamiku a vývoj bojové činnosti a ve svém rozhodnutí jednoznačně stanovit, která vojska povedou boj s nepřítelem a která budou postupně přepravována na vlastní břeh, s cílem zaujmout výhodné postavení k definitivnímu zastavení nepřítele. Vojskům určeným k vedení bojové činnosti musí mimo obvyklých údajů stanovit zejména postupné obranné čáry, směry a prostory, na které položit úsilí prostředků protitankové obrany, určit, které komunikační směry připravit k ničení a na které prostory položit důraz

při zátarasování. V obou případech musí bojová sestava odpovídat zámyslu bojové činnosti. Vysoký význam má v této fázi bojové činnosti použití záloh, zejména protitankových a ženíjních.

Velitel divize musí správně stanovit způsob přepravy volných sil na vlastní břeh a vytvořit tak podmínky pro účinnou organizaci obrany s využitím vodní překážky. Je povinen určit místa, druhy a počet přepravišť, metodu a pořadí přepravy. Proto jedna z nejdůležitějších činností štábu v tomto období je zpracování grafikonu pro zpětnou přepravu a doručení potřebných údajů podřízeným velitelům, aby tak byly dány předpoklady k organizované a rychlé činnosti vojsk na jednotlivých přechodech.

Vysokou pozornost musí velitel a štáb věnovat organizaci pořádkové služby na přístupech k přepravám i na přepravištích samotných, aby zabezpečila plynulost přepravy ve stanoveném pořadí, nebo při závažné změně situace a podmínek přepravy, aby usměrnila vojska na záložní přepraviště.

Zvýšenou péči musí velitel a štáb divize věnovat bojovému zabezpečení přepravy. Je samozřejmé, že nepřítel bude usilovat o narušení nebo dočasné znemožnění přechodu vodní překážky našimi vojsky, a to zvláště údery letectva, použitím výsadků, napadením chemickými pro-

středky, činností diverzních skupin apod. Proto musíme na hlavní přepraviště soustředit protivzdušnou obranu, v blízkosti přepravišť rozmístit jednotky k ničení výsadků, organizovat přímé bojové zajištění přepraviště, obsluhu přepravišť i přepravující se vojska musí zvláště pečlivě vést chemický a radiální průzkum.

2. Organizace a zabezpečení zpětné přepravy

Zvláštnosti organizace přepravy vyplývají především ze specifiky úkolu divize, kdy část sil zadržuje síly nepřítele a část se postupně přepravuje. Toto má přímý vliv na počet a druhy přepravišť, pořadí a posloupnost přepravy, manévry přepravišť a jejich postupné rušení nebo ničení, způsob velení vojskům.

Vydáme-li z těchto zásad pro dobu zahájení protizteče nebo protiúderu nepřítelem, můžeme předpokládat, že v době jeho zahájení budou bojové sledy divize přepravěny na protilehlý břeh a ovládnou svými 1. sledy prostor do hloubky 15 až 20 km. Je to tedy situace 4—6 h po zahájení přepravy, kdy většina přepravišť je již zrušena, mimo přepraviště mostových. Z tohoto faktu budeme též vycházet při stanovení počtu a druhů přepravišť. Snahou bude zachovat mostová přepraviště v dosavadním rozsahu, tedy zpravidla dva mosty na divizi. Přívozová přepraviště zřídí nejméně po jednom na každý pluk, v případě ohrožení nebo vyřazení mostů na každý pluk dvě přívozová přepraviště. Plavidlová přepraviště ze ženíjných obojživelných prostředků zřídí po jednom na každý pluk, zvláště pro přepravu spojujících prostředků a raněných.

Prostorová umístění přepravišť musí respektovat rozmístění vlastních vojsk a pravděpodobný směr protiúderu nepřítele. Z hlediska plného a okamžitého využití mostových přepravišť je nejvýhodnější ponechat je na místě. Přívozová přepraviště je výhodné zřídít na bocích bojové sestavy, v krytých prostorech mimo směr protiúderu nepřítele. Brodová a podvodní přepraviště pro tanky v blízkosti předpokládaných prostorů odpoutání se od nepřítele.

Posloupnost přepravy bude charakterizována obráceným pořadím. V prvé řadě musí být přepravěny týly a divizní zálohy po mostových přepravištích, v dalším útvaru, které mají za úkol zaujmout obranu na vlastním břehu. Na přívozových přepravištích přepravovat postupně velitelská stanoviště, dělostřelectvo, tanky, protitankové a ženijní zálohy. V poslední fázi, v době přibližování se k řece, po převzetí palebného boje vojsky na vlast-

ním břehu a po odpoutání se od nepřítele, přepravit tanky po podvodních přepravištích a obrněné transportéry na plavidlových přepravištích.

Snaha nepřítele narušit přepravu bude vyžadovat uskutečnění širokého a nepřetržitého manévru přepravními prostředky, aby byla snížena možnost jejich vyřazení. Musíme předpokládat manévry mostovými přepravišti splavením částí mostu po vodě. Při intenzivní letecké činnosti a působení dělostřelectva přejdeme na přívozovou přepravu do jiných prostorů. Při nebezpečí ztráty přepravních prostředků přepraviště zruší, materiál dopravit po vodě do prostorů neohrožených vojsky nepřítele a tam jej naložit na vozidla. Doba zrušení přepravišť je časově závislá na vzdálenosti vojsk nepřítele od vodní překážky a tempu jejich postupu. Za všech okolností musíme zabezpečit zpětnou přepravu všech vojsk. Bude-li to situace vyžadovat, musí přeprava probíhat až do příchodu vojsk nepřítele do bezprostřední blízkosti vodní překážky při maskování přepravišť použitím dýmu.

Tato složitá bojová činnost vyžaduje přizpůsobit i organizaci velení vojskům. Bude výhodné vytvořit jedno středisko velení pro řízení bojové činnosti vojsk odražejících protiúder nepřítele, druhé středisko velení pro řízení zpětné přepravy vojsk a organizaci obrany na vlastním břehu.

3. Ztížení přepravy vojsk nepřítele v protiútku

Nedílnou součástí těchto opatření je zatarasování přístupů k vodní překážce a ničení přístupových cest. Maximální důraz je třeba v tomto směru položit na zatarasení břehů a výhodných přístupů k řece výbušnými zatarasy. Zataraseny musí být úseky vodní překážky, vhodné k brodové a podvodní přepravě.

Ženíjní jednotky nesmí dopustit, aby vlastní přepravní prostředky i místní plavidla padla do rukou nepřítele, a jestliže není dostatek času na jejich manévry z ohroženého prostoru, ničí je na vodě.

Zvláštní pozornost musíme z tohoto hlediska věnovat stálým mostům, které se našim vojskům podařilo obsadit. Tyto musí být připraveny k ničení, kategorizovány s určením funkce oprávněně rozhodnout o jejich zničení. Pečlivě musíme sledovat postup vojsk nepřítele i případné vysazení výsadku a při nebezpečí jejich ovládnutí nepřítelem musíme stále mosty vyřadit z funkce.

Je-li na vodní překážce protivodně od prostoru bojové činnosti vodní dílo, je nezbytné zahájit taktickou manipulaci

s vodou, aby případná přeprava vojsk nepřítele byla narušena nebo dočasně zastavena. Za vhodných podmínek můžeme rušit přepravu vojsk nepřítele i použitím plovoucích min.

4. Ženíjní opatření k zabezpečení boje na vlastním břehu

Na vlastním břehu je nezbytné učinit všechna opatření ke konečnému zastavení protiúderu nepřítele. Vojska, která v době zahájení protiúderu nepřítelem nebyla ještě přepravena na protilehlý břeh, zaujmají na vlastním břehu obranu na výhodných obranných čarách v blízkosti řeky a intenzivně ji budují. Pro ostatní vojska divize, která odrážejí protiúder na

protilehlém břehu a budou postupně přepravována na vlastní břeh, je nezbytné vykonat předem nejnutnější obranná opatření s využitím ženíjní techniky tak, aby je v krátké době po zaujetí obrany mohla dokončit. Důraz musíme položit na vybudování okopů pro tanky k přímé palbě, protitankové prostředky, velitelská stanoviště a prostředky raketového vojska. Ženíjní jednotky divize i armády musí položit úsilí do zatarasování, zřizování protitankových minových polí k ochraně zaujatých obranných postavení a silami pohyblivého odřadu zatarasovacího i ženíjních záloh připravit manévry zatarasování ohrožené směry.

Bojové použití ženíjních jednotek

Zvláštnost činnosti ženíjních jednotek a útvarů tkví zejména ve velké rozmanitosti úkolů ženíjního zabezpečení, které musí být plněny současně nebo jejich plnění je v úzké časové návaznosti. Prakticky ve stejné době je nezbytné splnit úkoly zatarasování při odrážení protiúderu, připravit opatření ke ztížení přepravy vojsk nepřítele a současně též nezbytná základní opatření k zaujetí obrany na vlastním břehu.

Tato složitá situace vyžaduje racionální dělbu úkolů mezi jednotlivými stupni velení i druhy ženíjních jednotek. Bude výhodné, aby se na odrážení protiúderu zřizováním zatarasů podílely zejména plukovní ženíjní jednotky a pohyblivý odřad zatarasovací divize, v příznivé situaci pohyblivý odřad zatarasovací armády s armádní dělostřeleckou protitankovou zálohou. Všechny organické i přidělené pontonové a přepravní jednotky využijeme k zabezpečení přeprav. Část divizních ženíjních jednotek, zejména strojních a případně armádních strojních jednotek je třeba použít na přípravu obrany na vlastním břehu. Po splnění úkolů manévru zatarasování na protilehlém břehu musí divizní

i armádní pohyblivý odřad zatarasovací být připraven plnit tento úkol i ve prospěch obrany na vlastním břehu.

Zvláštnosti se projevují i v neobvyklé vazbě některých úkolů. Např. zatím co při násilném přechodu vodní překážky řeší ženíjní jednotky zřizování přepravišť a odtarasování, při zpětném přechodu vojsk pod tlakem nepřítele musí řešit zatarasování. Při zabezpečování vlastní zpětné přepravy mnohem výrazněji vystupuje potřeba rychlého a pružného manévru přepravními prostředky a jejich všestranné maskování. Zpětná přeprava bude uskutečňována v podmínkách dočasné vzdušné nadvlády, v některých případech v blízkosti vojsk nepřítele vedoucích protiúder, což se nutně odrazí ve zvýšených nárocích na morální a psychologickou připravenost ženíjních jednotek a vysokou organizovanost jejich činnosti.

Uvedené zvláštnosti kladou nebyvalé nároky na organizátorskou činnost ženíjních náčelníků a velitelů ženíjních jednotek a mohou být úspěšně splněny za předpokladu úzké součinnosti se vševojskovými veliteli a za trvalého sledování vývoje bojové činnosti na protilehlém břehu.

Závěr

Boj o vodní překážku ve všech jeho fázích a možných variantách, násilný přechod, boj na protilehlém břehu, odrážení protiztečí a protiúderů nepřítele, zpětná přeprava vojsk a zaujímání dočasné obrany na protilehlém i vlastním břehu, je vysoce složitá bojová činnost. Operační a taktické situace, ve kterých je nezbytné obdobné problémy řešit, vznikají téměř v průběhu každé armádní útočné operace. Předpokladem úspěšného operačního a taktického řešení je vedle jiných faktorů i promyšlená organizace ženíjního zabezpečení, které ve svém celku musí vytvářet podmínky pro úspěšný násilný přechod, odrážení nepřátelských protiztečí na protilehlém břehu a vytvoření podmínek pro dočasnou, účinnou obranu. Všechna naznačená ženíjní opatření musí mít za cíl vytvořit předpoklady k přejití do původní útočné činnosti na tomtéž, nebo na jiném směru.